

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
МЕДИЧНЕ ПРАВО**

Спеціальність: **І5 Медсестринство**

Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**

Код компонента в освітній програмі: **ВК 2**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна), заочна**

Рік навчання: **1**

Семестр(и): **2**

Тип освітнього компонента: **вибірковий**

Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3,0 кредити ECTS (90 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **залік**

Пререквізити: **ОК 3, ОК 6**

Кафедра/підрозділ: **кафедра судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса**, вул. Амосова 35, філія №2 Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, 3-й поверх

Керівник освітнього компонента: **доц. Кривенко Олександр Іванович**,
email: oi.kryvenko@kntmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Moodle: <http://distance.kntmu.edu.ua/course/view.php?id=175>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Медичне право» спрямований на формування у майбутніх фахівців системного правового світогляду, необхідного для відповідальної та правомірної професійної діяльності в галузі охорони здоров'я. Його зміст орієнтований на засвоєння ключових правових понять, норм і механізмів, що регулюють медичну практику, а також на розвиток умінь застосовувати їх у реальних ситуаціях. Завданням ОК є не лише надання теоретичних знань із медичного та загального права, а й формування навичок грамотного використання правових норм під час виконання професійних обов'язків, взаємодії з пацієнтами, колегами, державними органами та суспільством. Особливий акцент робиться на розвитку правової культури, що є одним із найважливіших чинників стабільності й ефективності системи охорони здоров'я.

Вивчення даного освітнього компонента сприяє засвоєнню загальноцивілізаційних цінностей, підвищенню рівня правової та політичної культури, розумінню механізмів реалізації своїх прав і обов'язків у правовому полі держави. Здобувачі освіти отримують знання про особливості юридичних взаємин «медичний працівник – пацієнт», основи професійної відповідальності, етичні та правові аспекти медичної діяльності, що забезпечує їх готовність діяти відповідально, законно та професійно як у медичній практиці, так і в особистому житті.

МЕТА КУРСУ: полягає у формуванні певних компетентностей у галузі медичного права для подальшої активної діяльності із забезпечення прав людини у галузі охорони здоров'я, а також для підвищення правосвідомості фахівців у галузі охорони здоров'я шляхом отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань і практичних юридичних навичок для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини у галузі охорони здоров'я.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

1. Знання та розуміння:

- пояснювати основні поняття і категорії юриспруденції (законність, правопорядок, правопорушення, юридична відповідальність, правова культура, правова дисципліна) у контексті медичної діяльності;
- розуміти структуру та принципи функціонування системи медичного права України;
- визначати правовий статус суб'єктів медичних правовідносин та їхні основні права й обов'язки.

2. Уміння та навички:

- застосовувати норми медичного та загального права під час вирішення типових професійних ситуацій;
- ідентифікувати правопорушення у сфері охорони здоров'я та визначати можливі види юридичної відповідальності;
- забезпечувати дотримання прав пацієнтів і професійних обов'язків медичного працівника в межах чинного законодавства.

3. Цінності та компетентності:

- демонструвати відповідальну, свідому та правомірну поведінку в професійній діяльності;
- діяти відповідно до принципів правової та професійної етики, поважати права й свободи людини;
- сприяти формуванню високого рівня правової культури в медичному середовищі.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**Перелік тем лекцій (12 годин):**

1. Медичне право України в системах права і законодавства. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.
2. Міжнародні та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я і прав людини.
3. Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг. Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.
4. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.
5. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
6. Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України. Ятрогенія.

Перелік тем практичних/лабораторних занять/ семінарів (28 години):

1. Медичне право України в системах права і законодавства.
2. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.
3. Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні.
4. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг. Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.
5. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.
6. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.
7. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
8. Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України. Ятрогенія.
9. Правове регулювання надання медичної допомоги в Україні. Правове регулювання здійснення сімейної медицини в Україні.
10. Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб. Право громадського здоров'я.
11. Правове забезпечення донорства і трансплантології в Україні. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція статі.
12. Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення в Україні. Інтелектуальна власність у галузі охорони здоров'я.

13. Правове регулювання психіатричної допомоги. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення. Правове регулювання паліативної допомоги.
14. Правова регламентація косметології та спортивно-оздоровчої діяльності (спортивна медицина).

Перелік тем самостійної роботи студента (50 годин)

1. Медичне право України в системах права і законодавства.
2. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.
3. Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні.
4. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг. Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.
5. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.
6. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.
7. Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.
8. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
9. Правове регулювання здійснення сімейної медицини в Україні.
10. Правове регулювання надання медичної допомоги в Україні.
11. Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб. Право громадського здоров'я.
12. Правове забезпечення донорства в Україні.
13. Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення. Інтелектуальна власність у галузі охорони здоров'я.
14. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Підсумковий семестровий контроль проводиться після завершення вивчення освітнього компоненту. **Формою контролю** є «залік». Бали для освітніх компонентів розраховуються як середнє арифметичне балів поточного контролю за всі теми впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)», що додається автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. Загальна навчальна

діяльність визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано» або «не зараховано».

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова:

1. Грін О.О. Основи медичного права: навчальний посібник. Альбом схем. Харків: Право, 2020. 377 с.
2. Логвиненко Б.О. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Київ: Дакор, 2021. 272 с.
3. Майданик Р.А. Правові проблеми біоетики та біомедицини. Київ: Алерта, 2025. — 260 с.
4. Медичне право. Підручник. Харитонova О.І., Булеца С.Б., Стеценко С.Г., Майданик Р.А., Сенюта І.Я., Триньова Я.О., Менджул М.В. Ужгород, ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с.
5. Миронова Г.А. Модернізація цивільного законодавства у сфері надання медичної допомоги. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 200 с.
6. Основоположні засади законодавчого забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я України: метод. матеріали для здобувачів вищої освіти за спеціальностями 221 «Стоматологія та 222 «Медицина» другого магістерського рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» / упоряд. О.В. Дунаєв, В.В. Капустник, О.І. Кривенко, П.О. Леонтьєв. Харків : ХНМУ, 2025. 28 с.
7. Охорона психічного здоров'я: сучасні моделі, стандарти та законодавство. Київ: МОЗ / Укр. НДІ соц. і суд. психіатрії, 2025. — 198 с.
8. Права приватної особи в умовах пандемії COVID-19: проблеми здійснення і захисту:

- монографія / Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Беляков К.І. Запоріжжя: Гельветіка, 2020. 404 с.
9. Сенюта І.Я. Медичне право: сучасні виклики та правові позиції. Львів: Медицина і право, 2024. — 312 с.
 10. Система громадського здоров'я: правові та управлінські аспекти. Монографія. Київ: Центр громадського здоров'я МОЗ України, 2024. — 302 с.
 11. Стеценко С.Г. Медичне право України: сучасне правове регулювання (оновлений коментар). К.: Правова єдність, 2024. — 380 с.
 12. Трансформація охорони здоров'я України: правовий аналіз реформ 2017–2024 рр. Київ: НАН України, 2024. — 410 с.
 13. Харитонova О.І. Медичне право України: оновлене видання. Київ: Алерта, 2024. — 540 с.
 14. Цифрова охорона здоров'я: правове регулювання eHealth, телемедицини та медичних даних. За ред. Гребенюка О.Ф. Київ: МОЗ / НСЗУ, 2025. — 228 с.
 15. Чеховська І.В. Медичне право України: навчальний посібник / І.В. Чеховська. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 480 с.
- Допоміжна література:**
1. Council of Europe. Bioethics and Human Rights: Annual Report 2024. Strasbourg: CoE, 2024.
 2. European Centre for Disease Prevention and Control. Public Health Legislation in EU States (Update 2024). Stockholm, 2024.
 3. World Health Organization. Health Law & Policy Review 2023–2024. WHO Press, 2024.
 4. Гришаченко І.Ю. Система громадського здоров'я: імплементація Закону 2022–2025 рр. // Вісник НАН України. — 2025.
 5. Донорство та трансплантація: правове регулювання після змін 2023–2024 рр. Київ: МОЗ України, 2024. — 174 с.
 6. Капустник В. В., Кривенко О.І. Стащак А.Ю., Сокол В.К. Дискусійні питання щодо правомірності отримання подарунків лікарями // Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 трав. 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Консультат. місія Європейського Союзу. — Харків : ХНУВС, 2019. — с. 91-93.
 7. Кравченко Н.І. Психічне здоров'я: правові гарантії та стандарти допомоги після реформи 2024 року. // Соц. медицина. — 2024.
 8. Кривенко О., Стащак А., Капустник В. Пандемія Covid-19: юридичне обґрунтування відсутності на роботі через самоізоляцію // Economic and Social-focused Issues of Modern World: International Scientific Conference (November 17-18, 2020). – Bratislava, 2020. – с. 364-369.
 9. Кривенко О.І., Капустник В. В., Стащак А.Ю. Карантинні обмеження у вигляді тимчасового припинення планових госпіталізацій пацієнтів в Україні з точки зору медичного права // Розвиток медичного права України в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. - Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, 10 грудня 2020 р.)
 10. Кривенко О.І., Стащак А.Ю., Капустник В.В. Самоізоляція в умовах пандемії COVID-19 з точки зору трудових правовідносин // COVID-19: судово-медичні та юридичні аспекти: Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції, 6 листопада 2020 року //Український науково-медичний молодіжний журнал. - № 3 (118). – 2020. – с. 49-51.
 11. Майданик Р.А. Нові підходи до цивільно-правової відповідальності лікаря. // Юридична Україна. — 2025.
 12. Медведєва О.О. Правові аспекти посмертного донорства після змін 2025 року. // Збірник Мін'юсту. — 2025.
 13. Медичні дані та конфіденційність: коментар до законодавства (2025). За ред. О.М. Дашутіна. Київ: Алерта, 2025. — 240 с.
 14. Моральна шкода. Все, що потрібно знати юристу ...і трохи більше / В. І. Манукян; пер. з рос. О.М. Уліщенко. Харків: Право, 2020. 568 с.

15. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 томах / Дзера О.В., Луць В.В., Кузнецова Н.С. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 1800 с.
16. Островська Б.В. Міжнародно-правове регулювання права людини на життя в контексті біоетики: монографія. Київ: Логос, 2019. 604 с.
17. Права людини у сфері охорони здоров'я: практикум / за ред. Р.А. Майданика. Київ: Алерта, 2013. 116 с.
18. Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник. Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2012. 552 с.
19. Права пацієнтів: міжнародні стандарти та українська практика. За ред. Брижко В.М. Київ: Акад. прав. наук України, 2024. — 280 с.
20. Сенюта І.Я. Правове регулювання медичних даних у світлі цифровізації охорони здоров'я. // Право України. — 2024.
21. Судова практика у справах про лікарську недбалість: аналіз рішень 2019–2024 рр. Львів: Медицина і право, 2025. — 196 с.
22. Триньова Я.О. Сурогатне материнство. Настільна книга адвоката, лікаря, сурмами, генетичних батьків та правоохоронця. Київ: Норма права, 2021, 356 с.
23. Харитонova О.І. Правовий режим телемедичних послуг в Україні. // Медичне право. — 2024.
24. Чечерський В.І. Право на репродукцію (відтворення) у системі основоположних прав людини: конституційно-правове дослідження. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 416 с.
25. Юдін О.Ю. Безпечна медична практика. Захист лікаря від претензій пацієнтів. Київ: Інтерсервіс, 2020. 186 с.
26. Юдін О.Ю. Приватна медична практика. Юридичні поради з побудови і захисту бізнесу. Київ: Інтерсервіс, 2020. 190 с.
27. Юрична відповідальність медичних працівників: судова практика 2020–2024 рр. Київ: Юрінком Інтер, 2024. — 352 с.

Зав. кафедри судової медицини,
медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса

Олександр ДУНАЄВ